

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN KOPYA ÇEKME DAVRANIŞLARININ ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ¹

The Analysis Of Cheating Behaviours Of The High School Students According To The Students' Views

Dr. Esra EMİNOĞLU ÖZMERCAN

Milli Eğitim Bakanlığı, esemcan@gmail.com, İstanbul/TÜRKİYE
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4105-9837>

Uzm. Akif Hüseyin ÖZMERCAN

Milli Eğitim Bakanlığı, akfomc@gmail.com, İstanbul/TÜRKİYE
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9761-2753>

ÖZET

Bu araştırma ortaöğretim öğrencilerinin sınav sırasında kopya çekme davranışlarını öğrenci görüşlerine dayalı olarak ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma tarama modelinde olup veriler 2014-2015 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde bir devlet lisesinde öğrenimine devam eden 79 gönüllü öğrenciden toplanmıştır. Araştırma verileri yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde betimsel çözümlene tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler sayısallaştırılarak sunulmuştur. Araştırma sonucunda kopya çekmek, öğrenciler tarafından yardımlaşma sanatı olarak tanımlanmaktadır. Öğrencilerin neredeyse tamamının sınavlarda kopya çektiği, öğrencilerin %18,99'unun ilk defa 7. sınıfta ve 12 ve 13 yaşlarında kopya çektiği, kopya çekerken en çok sıraya, duvara, duvarda asılı olan kartonlara, tahtaya, silgiye, kağıda, pencereye, mendile, kalemlige yazma yöntemini kullandıkları, sınavlarda düşük not almamak, yüksek not almak için kopya çektiği ve ahlaki yönden farklı görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir. Ahlaki olarak kopya çekmenin bir yandan yanlış, kötü, uygunsuz bir davranış, ahlaksızlık olduğunu ifade ederken diğer yandan yardımlaşma anlamında güzel bir şey olduğunu, yanlış bir şey olmadığını düşündükleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kopya Çekme, Ortaöğretim Öğrencisi, Öğrenci Görüşleri.

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the high school students' views on the basis of cheating behaviour during the exam. The research is on the survey model. Data is collected a total of 79 volunteer students from public school who continue their education in Turkey in the Marmara region in the 2014-2015 academic year. Structured interview form is used in this study. The acquired data is presented in a digitized way. As a result, the cheating is defined as the art of helping each other by students. In this study these findings are determined: nearly all of the students cheat in exams, 18.99% of students said that they firstly cheated in the 7th grade and at the age of 12 and 13, they used the cheating method which involved the writing to the desk, wall, cardboard, blackboard, eraser, paper, window, handkerchief and pencil box. They stated that they cheated because of getting high marks and they did not want to get low marks. They have different ethic views. On the one hand, high school students stated that cheating was a wrong, dishonest, inconvenient behaviour and also immoral, however it was determined that cheating was a good thing because they helped each other.

Key Words: Cheating, High School Student, Student Views

1. GİRİŞ

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı olarak istedik değişiklikler oluşturma sürecidir (Ertürk, 1975). Bu tanıma göre istedik davranışların, bireyin kendi yaşantısı yoluyla meydana getirilmesi gerekmektedir. Bireyin kendi yaşantısı yoluyla davranışında meydana gelen değişim ise öğrenmedir. Diğer bir deyişle, eğitim, geçerli öğrenmelerin oluşturulmasıyla gerçekleştirilmektedir.

¹ 5th International Scientific Research E-Congress (IBAD – 2020)'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur, İstanbul, 1-2 Eylül 2020

Okullarda kazanılan yalan söyleme, küfürlü ve argo konuşma, hakaret etme, kopya çekme vb. davranışlar ise istenmedik nitelikte davranışlardır ve eğitimin hatalı yan ürünü olarak ortaya çıkabilmektedir. Senemoğlu (2011) istendik davranış oluşturma ya da istendik davranış değiştirme süreci olarak tanımlanan eğitimi, toplumun süzgeçten geçirilmiş değerlerinin, ahlak standartlarının bilgi ve beceri birikimlerinin yeni nesillere aktarılması ile ilgili olduğunu ifade etmektedir.

Kopyanın Türk Dil Kurumu (TDK) Türkçe sözlükteki (1997) anlamına bakıldığında; anlamlarından biri, “bir sanat eserinin veya yazılı bir metnin taklidi” bir diğer anlamı “yazılı sınavda kurallara aykırı olarak gizlice bakmak için hazırlanmış kağıt” olarak tanımlanırken, kopya çekmek veya yapmak ise genellikle yazılı sınavlarda “soruları cevaplamak için kurallara aykırı olarak gizlice bir kaynağa bakmak” olarak tanımlanmaktadır.

Tan (2001), kopya çekme davranışını, sınavda ya da diğer akademik ödevlerde, kullanımına izin verilmeyen kaynakları kullanma, sınavı ya da ödevi başkalarına yaptırma; Pavela (1978) ise akademik çalışmalarda yardımcı olacak bilgi ve materyallerin izinsiz ve kasıtlı olarak kullanılması olarak tanımlamaktadır.

Kopya çekmek, akademik sahtekarlığın bir çeşididir. Kopya çekme, intihal yapma gibi davranışları içeren akademik sahtekarlık sorunu, gün geçtikçe artış göstermekte ve eğitim-öğretim sürecinin her kademesinde görülebilmektedir (Whitley, 1998). Öyleki bu sorun ilkökul birinci sınıfta başlamaktadır (Schab, 1966’dan aktaran Selçuk, 1995). Kopya çekme davranışı, sadece Türkiye’de değil, diğer birçok ülkede de önemli bir problem olarak karşımıza çıkmakta ve sadece ülkemizi değil diğer tüm ülkelerin eğitim sistemlerini ilgilendiren önemli küresel bir sorundur. Akademik sahtekarlığın lise ve üniversite öğrencileri arasında çok yaygın hale gelmesiyle birlikte bazı gözlemciler (Haines, Diekhoff, LaBeff, & Clark, 1982) bu durumu “salgın (epidemic)” olarak tanımlamış, 1979 yılında, Carnegie Konsey Raporunda, akademik hayatta “ahlaki bozulma (ethical deterioration)” uyarısı yapılmış ve Amerikan Eğitim Departmanı’nın (U.S. Department of Education) yayınlamış olduğu raporda da üniversite öğrencileri arasındaki kopya çekme davranışının “kronik problem” olduğu ifade edilmiştir (Jensen, Arnett, Feldman ve Cauffman, 2002).

Eğitimin hangi kademesinde olursa olsun, öğrencilerin sınavlarda kopya çekmeleri hem ahlaki hem de akademik anlamda ciddi sorunlar yaratmaktadır. Bunların yanı sıra sınavlarda kopya çekilmesi nedeniyle sınavların ölçme ve değerlendirme açısından geçerliği düşmektedir. Geçerli ve güvenilir olmayan sınavlarla yapılan ölçme ve değerlendirme işlemlerinde, eğitim programlarının etkili olup olmadığı, uygun öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılıp kullanılmadığı, öğrenme eksikliği ya da güçlüğüne olup olmadığı veya uygun ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin kullanılıp kullanılmadığı, öğrencilere doğru bir şekilde yönlendirme yapılıp yapılmadığı belirlenemeyecektir. Bu nedenle, öğrencilerin kopya çekme nedenlerinin belirlenerek bu davranışı azaltmak, öğrenme-öğretme süreçlerinin etkililiğini arttırmak son derece önemlidir.

Bu araştırmanın temel amacı, günden güne okullarda her kademedeki kopya çekme davranışının sıklıkla görülmesi nedeni ile ortaöğretim öğrencilerinin kopya çekme davranışlarını öğrenci görüşleri doğrultusunda incelemektir.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ortaöğretim öğrencilerinin kopya çekme davranışlarının öğrenci görüşlerine dayalı olarak çeşitli açılardan incelenmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2005). Bu araştırmada öğrenci görüşlerine göre kopya çekme davranışlarının belirlenmesi amaçladığından nitel araştırma türlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen verilerin önceden belirlenmiş temalara göre özetlenip yorumlanması söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

2.2 Çalışma Grubu

Araştırmaya 2014-2015 eğitim öğretim yılında Türkiye’nin Marmara Bölgesi’nde bir devlet lisesinde 10., 11. ve 12. sınıflarda öğrenimine devam eden toplam 79 gönüllü öğrenci katılmıştır. Katılımcıların kimlik bilgilerini gizli tutmak amacıyla gerçek isimleri yerine kodlar kullanılmıştır.

2.3 Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Bu amaçla araştırmacılar tarafından hazırlanan “Öğrenci Kopya Görüşme Formu” kullanılmıştır. Hazırlanan görüşme formu için öncelikle iki ölçme ve değerlendirme uzmanının daha sonra bir Türk Dili ve Edebiyatı uzmanının görüşleri alınmıştır. Uzmanlardan gelen görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Soruların anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla beş öğrenci ile ön değerlendirme yapılmış ve daha sonra görüşme formuna son şekli verilerek uygulama yapılmıştır. Öğrencilere görüşme formunda “kopyanın ne anlama geldiği, daha önce kopya çekilip çekilmediği, çekildi ise ne zaman ve kaç yaşında çektiği, kopya çekme yöntemlerinin neler olduğu, neden kopya çektikleri, kopya çekmenin ahlaki yönüne” ilişkin sorular sorulmuştur.

2.4 Verilerin Toplanması ve Analizi

Uygulama sırasında öğrencilere araştırmanın amacı, süresi hakkında bilgi verilmiş, araştırmada kullanılan veri toplama formuna verilen cevapların gizli kalacağı, üçüncü şahıslarla kesinlikle paylaşılmayacağı, cevapların sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı hatırlatılmıştır. Görüşme formu araştırmaya katılan öğrencilere yazılı olarak sunulmuş ve öğrencilerden cevapların yazılı olarak verilmesi istenmiştir. Ayrıca formdaki bütün soruların cevaplandırılması gerektiği belirtilmiş ve formun doldurulması esnasında öğrencilerden formlara isim yazmamaları istenmiştir.

Verilerin analizinde görüşme formundan elde edilen verilerin çözümlenmesinde hem betimsel hem de içerik analizi yapılarak NVIVO 8 programı kullanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. İçerik analizinde ise betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler daha derin bir işleme tabi tutulur (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Elde edilen veriler nitel çalışma yoluyla çözümlenmiş ve sayısallaştırılarak sunulmuştur.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde çalışma kapsamında görüşme formundan elde edilen verilere yönelik bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Öğrencilere yöneltilen her sorunun yanıtları ayrı ayrı ele alınmış ve elde edilen bulgular ayrı ayrı sunulmuştur.

Öğrencilere görüşme formunda ilk olarak kopyanın ne olduğu sorulmuş ve öğrencilerin bu soruya vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Kopyanın Ne Olduğuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Kopya	f	%
Yardımlaşma sanatı	38	31,93
Başka biri veya başka bir kaynaktan yardım alınması	16	13,45
Sınav esnasında önündeki, yanındaki arkadaşının kağıdına göz kayması	13	10,92
Öğrencinin bir numaralı kurtarıcısı/cankurtaran	12	10,08
Bilgi alışverişi	11	9,24
Bilgi hırsızlığı	5	4,20
Sınava çalışılmadığı zaman başvuru yöntem	5	4,20
Bilinmeyen şeyleri gizlice kağıda geçirmek	4	3,36
Bilinmeyen bilgileri sınavda öğrenme yolu	3	2,52
İhtiyaç	2	1,68
Samimiyet/arkadaşlık/kardeşlik	2	1,68
İpucu	2	1,68
Bağımlılık	2	1,68
Taklit	1	0,84
Çalışkan arkadaştan faydalanma	1	0,84
Yalvarış	1	0,84
Zeka ve beceri işi	1	0,84
Toplam	119	100

Tablo 1’de, “Kopya nedir? açıklayınız” sorusuna öğrencilerin verdiği yanıtlar yer almaktadır. Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin kopyayı, yardımlaşma sanatı (% 31,93); başka biri veya başka bir kaynaktan yardım alınması (% 13,45); sınav esnasında önündeki, yanındaki arkadaşının kağıdına göz kayması (% 10,92); öğrencinin bir numaralı kurtarıcısı/cankurtaran (% 10,08); bilgi alışverişi (% 9,24); bilgi hırsızlığı, sınava çalışılmadığı zaman başvuru yöntem (% 4,20); bilinmeyen şeyleri gizlice kağıda geçirme (% 3,36); bilinmeyen bilgileri sınavda öğrenme yolu (% 2,52); ihtiyaç, samimiyet/arkadaşlık/kardeşlik, ipucu,

bağımlılık (% 1,68); taklit, çalışkan arkadaşından faydalanma, yalvarış, zeka ve beceri işi (% 0,84) olarak tanımlamaktadırlar. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

K76: Kopya bilgi alışveriştir. Mesela bu yazıyı yazarken bile birilerinden kopya çekiyorum. Çünkü alışkanlık oldu artık...

K15: Kopya, inek öğrencilerin beş almak uğruna, normal zekalı öğrencilerin sınıf ve dersten geçmek uğruna bütün riskleri alıp bir saatlik sınav süresi içerisinde yapılan -aslında yasak olan- bilgi alışverişinden doğan bir zeka ve beceri işidir...

K1: Kopya; bence öğretmenlerin büyüdüğü kadar önemli olmayan, hırsızlık değeri taşımayan, ya da öğretmenlerin disipline gönderecek, sınavı iptal ettirecek ya a öğrenciyi mimleyecek kadar sıkı bir tutum göstermesine neden olmayacak kadar basit bir olay. O kadar ki hayatımda hiç kopya çekmedim diyen biri ya da gerçekten çekmeyen biri tam anlamıyla salaktır.

K1: ... Hem unutmadan “Akıllı İnsanlar Aklını, Daha Akıllı İnsanlar Başkasının Aklını Kullanır” ...

K1: ... Kopya tamamıyla hocaların abartması. Başka hiçbir şey değil. Kopya iyidir. Alın-Verin.

K41: Kopya bir insanı 7 yaşından itibaren bir kafese sokup saatlerce beynini gereksiz bilgi topluluğuyla dolduran ve bu işlemde sonra onları bir sınava sokup streslendiren iğrenç eğitim sistemine karşı öğrencilerin bir kaçış yöntemidir...

Öğrencilere görüşme formunda daha önce kopya çekip çekmedikleri, eğer çektilerse ilk kaçınıcı sınıfta ve kaç yaşında kopya çektikleri sorulmuştur. Öğrencilerin kopya çekip çekmediğine ilişkin bulgular Tablo 2a’da, ilk kaçınıcı sınıfta kopya çektiklerine ilişkin bulgular Tablo 2b’de ve ilk kaç yaşında kopya çektiklerine ilişkin bulgular Tablo 2c’de sunulmuştur.

Tablo 2a. Öğrencilerin Kopya Çekip Çekmediklerine İlişkin Durumları

Kopya Çekip Çekmeme Durumu	f	%
Evet	78	98,7
Hayır	1	1,3
Toplam	79	100

Tablo 2a’da, “Daha önce hiç kopya çektiniz mi?” sorusuna öğrencilerin verdiği yanıtlar yer almaktadır. Tablo 2a incelendiğinde, çalışmaya katılan öğrencilerin neredeyse tamamı (% 98,7) sınavlarda kopya çektiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

K68: Tabiki de evet. Birinci sınıftan beri ara ara çekiyorum.

K46: Kopya çektim tabiki. İlk 2. Sınıfta çekmiştim. Sınav bitmişti. Herkes kağıdını bırakmıştı. Ben de vermedim. Çünkü yapamamıştım. O sırada hoca tahtada soruları çözmeye başladı. Hoca çözerken ben de kağıdına soruları cevapladım. Ama gerçekten içimde en ufak bir kötülük yoktu. Orda amacım kopya çekmek falan değildi. Olaylar bir anda gelişti. Cevapların hepsini yazdıktan sonra kağıdı bıraktım. Hoca bu kağıt kimin diye sorunca şaşım kaldım bir süre. Hoca sormaya devam etti. Ben de benim dedim. İsim yazmıyor, 100 aldın dedi...

Tablo 2b. Öğrencilerin İlk Kaçınıcı Sınıfta Kopya Çektiklerine İlişkin Durumları

Sınıflar	f	%
1. Sınıf	3	3,80
2. Sınıf	7	8,86
3. Sınıf	6	7,59
4. Sınıf	8	10,13
5. Sınıf	6	7,59
6. Sınıf	10	12,66
7. Sınıf	11	13,92
8. Sınıf	4	5,06
9. Sınıf	9	11,39
Hatırlamayan-Belirtmeyen	15	18,99
Toplam	79	100

Tablo 2b’de, “İlk kaçınıcı sınıfta kopya çektiniz” sorusuna öğrencilerin verdiği yanıtlar yer almaktadır. Tablo 2b incelendiğinde, çalışmaya katılan öğrencilerin %18,99’u kaçınıcı sınıfta kopya çektiğini hatırlamamaktadır. Öğrencilerin %13,92’si 7. sınıfta; %12,66’sı 6. sınıfta; %11,39’u 9. sınıfta; %10,13’ü 4. sınıfta; %8,86’sı 2. sınıfta; %7,59’u 3. ve 5. sınıfta; %5,06’sı 8. sınıfta; %3,80’i 1. sınıfta kopya çektiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin ilk defa 7. sınıfta kopya çekmeye başladıkları bulgusu Bushweller (1999)’in öğrencilerin en erken 7. sınıfta kopya uzmanı olduğunu belirttiği bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

K15: 5. Sınıfa kadar kopya nedir bilmeyen ben 6. Sınıfın 2. Dönem 3. Matematik sınavında önümde oturan Gökhan isimli bir öğrenciden ilk ve yanlış kopyamı almış bulundum. Garip bir histi...

K68: ... Birinci sınıfta hiç unutmam annem kağıda adımlı yazmıştı. Onun sayesinde adımlı tahtaya yazabilmişim...

Tablo 2c. Öğrencilerin İlk Kaç Yaşında Kopya Çektiklerine İlişkin Durumları

Yaş	f	%
7	3	3,80
8	7	8,86
9	6	7,59
10	8	10,13
11	6	7,59
12	10	12,66
13	10	12,66
14	5	6,33
15	9	11,39
Hatırlamayan-Belirtmeyen	15	18,99
Toplam	79	100

Tablo 2c’de, “İlk kaç yaşında kopya çektiniz” sorusuna öğrencilerin verdiği yanıtlar yer almaktadır. Tablo 2c incelendiğinde, çalışmaya katılan öğrencilerin %18,99’u ilk kaç yaşında kopya çektiğini hatırlamamaktadır. Öğrencilerin %12,66’sı 12 ve 13 yaşında; %11,39’u 15 yaşında; %10,13’ü 10 yaşında; %8,86’sı 8 yaşında; %7,59’u 9 ve 11 yaşında; %6,33’ü 14 yaşında; %3,80’i 7 yaşında kopya çektiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

K5: ... 12 yaşından beri gerek oldukça çekiyorum...

Öğrencilere görüşme formunda kopya çekme yöntemlerinin neler olduğu sorulmuştur. Öğrencilerin kopya çekme yöntemleri ile ilgili yanıtlara ilişkin bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Kopya Çekme Yöntemleri

Kopya Çekme Yöntemleri	f	%
Sıraya, duvara, duvarda asılı olan kartonlara, tahtaya, silgiye, kağıda, pencereye, mendile, kalemlige yazma	22	34,92
Arkadaştan bakma	10	15,87
Kıyafetlerin içine, ayakkabıların kenarına yazma/saklama	8	12,70
Ele, parmak aralarına, tırnaklara, kola, bacağa yazma	7	11,11
Kıtaptan/kağıttan bakma	3	4,76
Tahtaya yazıp sonra silme	3	4,76
Kalem kutusunun içine yazma/saklama	2	3,17
Telefondan fotoğrafa bakma	2	3,17
Beden dilini kullanma	2	3,17
Arkadaştan bakıp öğretmenin anlamayacağı şekilde yorumlama	1	1,59
Fısıldaşma	1	1,59
Kağıt açma	1	1,59
Kağıt değiştirme	1	1,59
Toplam	63	100

Tablo 3’te, “Kopya çekme yöntemleri nelerdir” sorusuna öğrencilerin verdiği yanıtlar yer almaktadır. Tablo 3 incelendiğinde, çalışmaya katılan öğrencilerin %34,92’si sınavlarda sıraya, duvara, duvarda asılı olan kartonlara, tahtaya, silgiye, kağıda, pencereye, mendile, kalemlige yazarak kopya çektiklerini; %15,87’si

arkadaşlarından baktıklarını; %11,11'i ele, parmak aralarına, tırnaklara, kola, bacağa yazarak kopya çektiklerini; %4,76'sı kitaptan/kağıttan bakarak kopya çektiğini; %4,76'sı tahtaya konuları yazdıktan sonra silerek o silik izlerden kopya çektiğini; %3,17'si kalem kutusunun içine yazarak ya da kopyayı orada saklayarak çektiğini; %3,17'si telefonda fotoğrafa bakarak kopya çektiğini; %3,17'si beden dilini kullandığını; %1,59'arlık oranlarla da öğrencilerin arkadaşlarından sorunun cevabına bakıp değiştirerek, öğretmenin anlamayacağı bir şekilde çektiğini, fısıldaştıklarını, kağıt açtıklarını ve kağıt değiştirdiklerini belirtmişlerdir. Alkan (2008)'in yaptığı araştırmada öğrencilerin kopya çekerken başkasının kağıdına bakma ve sıra ya da duvara yazma bulguları bu araştırmanın arkadaştan bakma ve sıraya, duvara, duvarda asılı olan kartonlara, tahtaya, silgiye, kağıda, pencereye, mendile, kalemlige yazma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

K76: ... Genellikle inek (yani sınıftaki bir takım çalışkan öğrenciler) etrafına oturulur. Sınavdan önce bir yer planlaması yapılır. Kim kime kopya verecek vs. ama tabi buna hiçbir zaman uyulmaz. Ki o gün şanslı gününüzse eğer hoca yerinizi değiştirmez ve daha da şanslıysak sırada bir şey yazıyor mu diye kontrol etmez...

Öğrencilere görüşme formunda neden kopya çektikleri sorulmuştur. Öğrencilerin kopya çekme nedenlerine ilişkin bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

beri gerek oldukça çekiyorum...

Öğrencilere görüşme formunda kopya çekme yöntemlerinin neler olduğu sorulmuştur. Öğrencilerin kopya çekme yöntemleri ile ilgili yanıtlara ilişkin bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerin Kopya Çekme Nedenleri

Kopya Çekme Nedenleri	f	%
Çalışılmayan derslerin sınavlarından düşük not almamak	25	17,36
Yüksek not almak	23	15,97
Sınıfta kalmamak/dersten geçmek	17	11,81
Alışkanlık/bağımlılık	8	5,56
Eğlence/zevk olsun diye	8	5,56
Hatırlama amaçlı	5	3,47
İhtiyaç	5	3,47
Sınavda sorular bilinmediğinde	5	3,47
Ortalama yükseltme	4	2,78
Kontrol amaçlı/emîn olmak için	4	2,78
Boş soru kalmaması/kağıdın dolu olması	4	2,78
Ebeveynlerle sorun yaşamamak için	3	2,08
Bir şeyler öğrenmek	3	2,08
Paylaşmak	3	2,08
Yüksek olan notun yüksek kalması için	3	2,08
Dersten geçememe korkusu	2	1,39
Soruların zorluk derecesine göre	2	1,39
Dürtü (iç güdüsel bir şey)	2	1,39
Ders çalışmak sıkıcı olduğu için	2	1,39
Arkadaşlık bağlarını geliştirme	2	1,39
Bir günde iki veya daha fazla sınav varsa	2	1,39
Kendini yetersiz bulma	1	0,69
Daha başarılı olma isteği	1	0,69
Hocalar zor (kazık) sorduğunda	1	0,69
Arkadaşlarım çektiği için	1	0,69
Üst üste önemli sınavlar olduğu ve çalışmak için zaman kısıtlı olduğunda	1	0,69
Hayat felsefesi	1	0,69
Moda	1	0,69
Arkadaşlara hava atma	1	0,69
Öğretmenin fazla dikkatli olmaması	1	0,69
Ders çalışmak gerekmediği için	1	0,69
Yüksek not alınca hediye istemek için	1	0,69
Kopya çekme hakkı	1	0,69
Toplam	144	100

Tablo 4'te, "Neden kopya çekiyorsunuz" sorusuna öğrencilerin verdiği yanıtlar yer almaktadır. Tablo 4 incelendiğinde, çalışılmayan derslerin sınavlarından düşük not almamak (% 17,36); yüksek not almak (%15,97); sınıfta kalmamak/dersten geçmek (%11,81); alışkanlık/bağımlılık, eğlence/zevk olsun diye (%5,56); hatırlama amaçlı, ihtiyaç, sınavda sorular bilinmediğinde (%3,47); ortalama yükseltme, kontrol amaçlı/emin olmak için, boş soru kalmaması/kağıdın dolu olması için (%2,78); ebeveynlerle sorun yaşamamak için, bir şeyler öğrenmek, paylaşmak, yüksek olan notun yüksek kalması için (%2,08); dersten geçememe korkusu, soruların zorluk derecesine göre, dürtü (iç güdüsel bir şey), ders çalışmak sıkıcı olduğu için, arkadaşlık bağlarını geliştirme, bir günde iki veya daha fazla sınav varsa (%1,39); kendini yetersiz bulma, daha başarılı olma isteği, hocalar zor (kazık) sorduğunda, arkadaşlarım çektiği için, üst üste önemli sınavlar olduğu ve çalışmak için zaman kısıtlı olduğunda, hayat felsefesi, moda, arkadaşlara hava atma, öğretmenin fazla dikkatli olmaması, ders çalışmak gerekmediği için, yüksek not alınca hediye istemek için, kopya çekme hakkı (%0,69) olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın bulgularından olan sınıfta kalmamak için kopya çekilir bulgusu Alkan (2008)'in bulguları ile örtüşmektedir. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

K68: İhtiyaç, alışkanlık, bir de neden 80 almak varken neden 50 yani ...

K17: ... Madem sınavlar bizim öğrenip öğrenmediğimiz görmek, test etmek için yapılıyor. Ben de örneğin 100 sayfanın çıkacağı bir sınavda 50 sayfaya çalışıp o 50 sayfadan iki soru çıkıyorsa kopya çekmeye hakkım vardır diye düşünüyorum...

K41: Sınıfta kalmak ve bir senemi daha bu gereksiz eğitim sistemine heba etmek istemiyorum.

K23: Dinimizde yardımlaşmanın önemi büyüktür. Kopya alıp vererek birçok ailenin facialarını önlüyoruz.

K57: Keyfimden. Öyle huylarım var. Bildiğim şeyleri bir de bakarak emin olurum ...

K58: İçimden geliyor. Sigara, alkol, uyuşturucu bağımlılığı gibi bir şey. Alışkanlık olmuş. Başladın mı bırakamıyorsun ...

Öğrencilere görüşme formunda kopya çekmenin ahlaki yönü sorulmuştur. Öğrencilerin ahlaki yönden kopya çekme davranışına ilişkin bulguları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 4. Kopya Çekme Davranışının Ahlaki Yönü

Ahlaki Durum	f	%
Yanlış, kötü, uygunsuz bir davranış, ahlak kurallarına uymaz, ahlaksızlık	22	22,22
Yardımlaşma anlamında güzel bir şey, yanlış olduğunu düşünmüyorum	20	20,20
Kopya verenler açısından bir sıkıntı yoksa yanlış değil	11	11,11
Kul hakkı	6	6,06
Öğrenciliğin kuralı/işin doğası	6	6,06
Haksızlık	5	5,05
Emek hırsızlığı	5	5,05
Çok ahlaklı	4	4,04
Öğretmen zor soru sorduğunda ne kadar utanıyorsa ben de o kadar utanıyorum	4	4,04
Bilgi hırsızlığı	3	3,03
Ayıp	2	2,02
Hakkım	2	2,02
Hiç düşünmedim	2	2,02
Bakış açısına göre değişir	1	1,01
Haksız kazanç	1	1,01
Ahlakla ilgili değil	1	1,01
Kopya vermeyen kişiler ahlaksız	1	1,01
Çalışan arkadaşlara kötülük	1	1,01
Vicdanım rahat, alnım açık	1	1,01
Sistem utanmıyorsa ben de utanmam	1	1,01
Toplam	99	100

Tablo 5'te, "Ahlaki yönden kopya çekmeyi nasıl buluyorsunuz?" sorusuna öğrencilerin verdiği yanıtlar yer almaktadır. Tablo 5 incelendiğinde, yanlış, kötü, uygunsuz bir davranış, ahlak kurallarına uymaz, ahlaksızlık (%22,22); yardımlaşma anlamında güzel bir şey, yanlış olduğunu düşünmüyorum (%20,20); kopya verenler açısından bir sıkıntı yoksa yanlış değil (%11,11); kul hakkı, öğrenciliğin kuralı/işin doğası

(%6,06); haksızlık, emek hırsızlığı (%5,05); çok ahlaklı, öğretmen zor soru sorduğunda ne kadar utanıyorsa ben de o kadar utanıyorum (%4,04); bilgi hırsızlığı (%3,03); ayıp, hakkım, hiç düşünmedim (%2,02); bakış açısına göre değişir, haksız kazanç, ahlakla ilgili değil, kopya vermeyen kişiler ahlaksız, çalışan arkadaşlara kötülük, vicdanım rahat, alnım açık, sistem utanmıyorsa ben de utanmam (%1,01) yanıtlarının verildiği görülmektedir. Köse ve Öztumur (2013) Kopya Çekmeye İlişkin Tutum Ölçeği kullanarak ortaöğretim öğrencilerinin kopya çekmeye ilişkin tutumlarını belirlemeyi amaçladıkları araştırmada, öğrenciler kopya çekmeyi; dürüst olmayan bir davranış, kendisine saygısı olmayan, başkalarının hakkını yiyen, sorumsuzluk ve sahtekârlık, onursuzluk gibi duyuşsal davranış bozukluğu olarak görmektedirler. Bu bulgu, ortaöğretim öğrencileri tarafından kopya çekmenin yanlış, kötü, uygunsuz, ahlak kurallarına uymayan bir davranış, ahlaksızlık olarak tanımladıkları bulgular ile benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

K5: Pek doğru olmasa da öğrenciliğin kuralıdır bence...

K11: Çok fazla ahlakla alakası yok...

K30: Kopya vermeyen arkadaşların ahlaksız olduğunu düşünüyorum...

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin kopyayı yardımlaşma sanatı, başka biri veya başka bir kaynaktan yardım alma, göz kayması, cankurtaran, bilgi alışverişi olarak tanımladığı görülmektedir. Ayrıca öğrenciler sayıları az da olsa kopyayı bağımlılık, yalvarış ve zeka-beceri işi olarak tanımlamışlardır.

Öğrencilere daha önce kopya çekip çekmedikleri sorulduğunda neredeyse tamamı daha önce kopya çektiklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin en çok 7. Sınıfta ilk kopyalarını çektiğini belirtmişler ve birinci sınıfta kopya çeken öğrenciler de mevcuttur. Öğrencilerin çoğu 12-13 yaşlarında ilk kopyalarını çektiklerini ifade etmişlerdir.

Öğrenciler en çok sıraya, duvara, duvarda asılı olan kartonlara, tahtaya, silgiye, kağıda, pencereye, mendile, kalemlige yazma kopya çekme yöntemlerini kullanmakta ve bunu arkadaştan bakma ile kıyafetlerin içine yazma saklama izlemektedir.

Öğrencilerin neden kopya çektikleri incelendiğinde çalışılmayan derslerin sınavlarından düşük not almamak ve sınavlardan yüksek not almak, sınıfta kalmamak için kopya çektikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin bir bölümü alışkanlık, bağımlılık derken bazıları da hayat felsefesi, moda ya da arkadaşlara hava atma amacıyla kopya çektiğini belirtmiştir.

Kopya çekmenin ahlaki yönü sorulduğunda ise öğrencilerin bir kısmı bu davranışın yanlış, kötü, uygunsuz bir davranış olduğunu, ahlak kurallarına uymadığını, ahlaksızlık olduğunu belirtirken öğrencilerin bir bölümü de bu davranışın yanlış olmadığını ifade etmişlerdir.

Elde edilen bulgulardan yola çıkarak sınavlarda kopya çekme oranının azaltılması için öğretmenlerin daha duyarlı olmaları, sınav soruları hazırlanırken ezber dayalı sorular sorulmaması, kazanımlara yönelik soruların sorulması, sınav öncesinde öğrencilerin yerlerinin değiştirilmesi ve en önemlisi kopya çekmenin uygun bir davranış olmadığını anaokulundan itibaren eğitim öğretimin her kademesinde buna yönelik eğitimlerin verilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

Alkan, Ş. (2008). İlköğretim ikinci kademe ile ortaöğretim öğrencilerinin ve öğretmenlerinin kopya çekmeye ilişkin görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Bushweller, K. (1999). Generation of cheaters. American School Board Journal. 186(4). 24-30.

Ertürk, S. (1975). Eğitimde program geliştirme. Meteksan Matbaacılık:Ankara.

Jensen, L. A., Arnett, J. J., Feldman, S. S. ve Cauffman, E. (2002). It's wrong, but everybody does it: Academic dishonesty among high school and college students. Contemporary Educational Psychology, 27. 209–228.

Pavela, G. (1978). Judicial review of academic decision-making after Horowitz. School Law Journal, 55. 55-75.

- Selçuk, Z. (1995). Bir eğitim ve rehberlik sorunu: Okullarda kopya çekme. Eğitim Yönetimi. 1(3).
- Senemoğlu, N. (2011). Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya. Pegem Akademi:Ankara.
- Tan, Ş. (2001). Sınavlarda kopya çekmeyi önlemeye yönelik önlemler. Eğitim ve Bilim. 26(122). 32-40.
- Türk Dil Kurumu, (1997). Türkçe Okul Sözlüğü, Milliyet Yayınları.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım:Ankara.
- Köse, İ. A. ve Öztemur, B. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin kopya çekme davranışı ile ilgili tutumlarının incelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. 2(3). 133-142.
- Whitley, B. E. (1998). Factors associated with cheating among college students: A review. Research in Higher Education, 39. 235-274.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık:Ankara